

Persbericht 19/03/2014

Vreemde origine leidt voor jongens en meisjes op andere momenten tot achterstand

Allochtone jongens doen 3de en 4de middelbaar massaal over, laaggeschoolde meisjes stappen zeer moeizaam over van school naar werk

Op de vooravond van de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie 2014 lijkt een school- en arbeidsmarktbeleid op maat voor etnische minderheden nog steeds aangewezen. Uit eerder onderzoek van de Universiteit Gent bleek al dat allochtonen vaker blijven zitten op school en vaker werkloos zijn na het schoolverlaten, en dit om redenen inherent aan hun vreemde origine zoals etnische verschillen in voorkeuren, segregatie en discriminatie.

Uit vervolgonderzoek door doctor Stijn Baert (Universiteit Gent) in samenwerking met de Amerikaanse professoren Frank Heiland en Sanders Korenman (City University of New York) blijkt dat zowel allochtone jongens als allochtone meisjes belangrijke drempels ondervinden op school en op de arbeidsmarkt in Vlaanderen, maar dat de momenten van deze drempels verschillen naar gender. Allochtone jongens zitten vaker over, vooral in het 3de en 4de middelbaar. Laaggeschoolde allochtone meisjes doen het dan weer erg slecht op de arbeidsmarkt: zij hebben zuiver door hun vreemde origine 30% meer kans om werkloos te zijn na het schoolverlaten dan autochtone meisjes.

Allochtone jongens blijven vaker zitten omdat ze allochtoon zijn

Basisstatistieken leren dat allochtone jongens en meisjes beduidend minder vaak slagen voor het secundair onderwijs en minder vaak aan hoger onderwijs beginnen. Indien zij toch slagen en verder studeren, doen ze dit vaak met schoolvertraging. Net als hun autochtone tegenhangers doen meisjes het in deze globaal iets beter dan jongens. Vanuit beleidsstandpunt is het belangrijk te weten wat de allochtone achterstand in het onderwijs drijft: sociaal-economische achtergrondkenmerken (zoals het opleidingsniveau van de ouders) of factoren die inherent zijn aan hun vreemde origine (zoals etnische verschillen in voorkeuren, segregatie en discriminatie).

De lagere sociaal-economische achtergrond van zowel allochtone meisjes als jongens verklaart bijna volledig hun lagere kans om het secundair onderwijs met succes af te ronden en hun lagere kans om hoger onderwijs aan te vatten. **Het feit dat allochtonen minder vaak een diploma secundair of hoger onderwijs behalen heeft dus vooral te maken met het onderwijsniveau van hun ouders, eerder dan met hun origine.**

Een heel ander beeld ontstaat wanneer men rekening houdt met de schoolvertraging die autochtonen en allochtonen oplopen. In dit geval spelen zuiver etnische verschillen, de verschillen die overblijven na controle voor sociaal-economische achtergrond dus, wel een belangrijke rol: allochtonen zitten vaker over dan allochtonen, los van hun sociale afkomst. Dit fenomeen is veel sterker het geval voor allochtone jongens dan voor allochtone meisjes.

Allochtone jongens hebben in Vlaanderen, enkel door hun allochtoon zijn, ongeveer 33% minder kans om de 3de graad secundair onderwijs af te ronden zonder schoolvertraging dan autochtone jongens. Allochtone meisjes doen het 21% minder goed dan hun autochtone tegenhangers. **Daar waar bij allochtone meisjes de achterstand geleidelijk groeit, valt bij allochtone jongens de helft van de achterstand toe te wijzen aan schoolvertraging die**

wordt opgelopen tijdens het 3de en 4de jaar middelbaar onderwijs.

Laaggeschoolde allochtone meisjes hebben het niet onder de arbeidsmarkt

Op de arbeidsmarkt speelt sociaal-economische achtergrond amper nog een rol in de verklaring van de tragere overgang van school naar werk van allochtone meisjes en jongens. Het zijn vooral zuiver etnische factoren zoals etnische verschillen in voorkeuren, segregatie en discriminatie die de achterstand van allochtonen op de arbeidsmarkt verklaren. Opnieuw zijn er belangrijke genderverschillen. **Zo is de achterstand op hun autochtone tegenhangers voor allochtone meisjes die de Vlaamse schoolbanken verlaten met hoogstens een diploma secundair onderwijs dubbel zo groot als die van allochtone jongens:** laagopgeleide allochtone meisjes en jongens hebben, na controle voor sociaal-economische achtergrond, 30% respectievelijk 17% meer kans om niet aan de slag te zijn drie maanden na het schoolverlaten. **Wordt met succes hoger onderwijs gevolgd, dan is het beeld omgekeerd.** Allochtone jongens met een hogeronderwijservaring hebben, in vergelijking met gelijkaardige autochtone jongens, 35% meer kans om niet aan de slag te zijn drie maanden na het schoolverlaten. Allochtone meisjes met een hogeronderwijservaring hebben 24% meer kans om niet aan de slag te zijn.

Mogelijke verklaringen voor genderverschillen

Eerder Vlaams onderzoek op basis van uitgebreide interviews van niet-Westerse allochtone vrouwen toont aan dat, gemiddeld genomen, het **traditionele rollenpatroon** tussen mannen en vrouwen in allochtone gezinnen een meer prominente plaats inneemt dan bij autochtonen. Meisjes worden beschut opgevoed terwijl jongens in hun puberteitsjaren meer vrijheid krijgen. Dit laatste aspect, samen met het feit dat **onderwijssteuning** in allochtone gezinnen, veelal samenhangend met taalbarrières, beperkter is, kan mee de belangrijke achterstand die allochtone jongens oplopen in het 3de en 4de middelbaar verklaren.

De **culturele waarden** waarmee vooral Turkse en Marokkaanse meisjes worden opgevoed, omvatten, gemiddeld genomen, een strikter verwachtingspatroon. Deze meisjes worden geacht te huwen op jonge leeftijd, vroeg kinderen te krijgen en zich voornamelijk te focussen op het huishouden. Dit blijkt ook uit de steekproef van het gevoerde onderzoek: 37% van de allochtone meisjes is gehuwd op de leeftijd van 23 jaar ten opzichte van 11% van de autochtone meisjes. Samen met de meer traditionele rollenverdeling binnen autochtone gezinnen, kan dit een verklaring bieden voor de moeizame transitie naar werk voor laaggeschoolde allochtone meisjes.

Verder is het mogelijk dat **etnische discriminatie op de arbeidsmarkt** andere proporties aanneemt voor (laagopgeleide en hoogopgeleide) allochtone mannen en vrouwen. Enerzijds kunnen de vooroordelen van werkgevers verschillen naar geslacht en opleidingsniveau. Anderzijds is het mogelijk dat allochtone mannen en vrouwen in andere beroepen en sectoren solliciteren. Eerder onderzoek toont aan dat etnische discriminatie verschilt van beroep tot beroep: ongelijke behandeling is lager in beroepen waar vacatures moeilijk te vullen zijn.

Beleidsperspectief

Bovenstaande bevindingen hebben belangrijke beleidsimplicaties. Ze bevestigen dat, zowel voor jongens als voor meisjes, algemene maatregelen gericht op jongeren van lage sociale afkomst niet volstaan om de achterstand van allochtonen op school en op de arbeidsmarkt weg te werken. Het veelvuldige zittenblijven en de moeilijke overgang van school naar werk van allochtonen vragen om een beleid op maat. Specifiek voor allochtone jongens dringt een nauwe opvolging van hun studieprestaties én hun studiebeoordeling in de tweede graad van het secundair onderwijs zich op. Verder lijkt een doorgedreven activeringsbeleid van laaggeschoolde meisjes aangewezen.

Methode

De studie analyseert een representatieve steekproef van 9.000 individuen die onderwijs genoten in Vlaanderen, geboren in 1976, 1978 en 1980 en bevraagd op 23-, 26- en 29-jarige leeftijd.

Jongeren wier grootmoeder aan moeders kant de Belgische nationaliteit heeft, worden als autochtoon beschouwd. Jongeren wier grootmoeder aan moederskant noch de Belgische noch een andere Westerse nationaliteit heeft, worden als autochtoon beschouwd. Allochtonen in de steekproef hebben zo vaak een Turkse of Marokkaanse herkomst. Het onderzoek deelt via econometrische technieken de waargenomen verschillen tussen autochtonen en allochtonen in uitkomsten op school en in de arbeidsmarkt op in twee stukken: een stuk verklaard door sociale achtergrondkenmerken (zoals het opleidingsniveau van moeder en vader, het aantal broers en zussen en het gebruik van Nederlands thuis) en een reststuk verklaard door “zuiver etnische factoren”, door het allochtoon zijn zelf dus. Achter dit reststuk gaan mechanismen schuil zoals discriminatie, segregatie en etnische verschillen in voorkeuren en verwachtingen. De transities van jongens en meisjes worden in dit onderzoek apart gemodelleerd.

Info

Wetenschappelijk artikel: <http://dx.doi.org/10.1007/s10645-016-9273-4>.